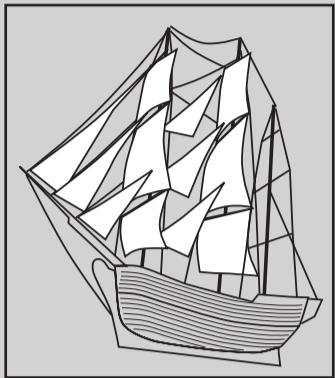

KOIVISTON viesti

Nro 5 Toukokuu 2006

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Varsinainen kirkkolaivojen tarina alkaa keskiajalta, vaikka vanhimmat laivojen pienoismallit tunnetaan tuhansien vuosien takaa.

s.3

Puheenjohtajalt' iteltää

Millaiset suhteet Koivisto Seuran pitäisi luoda Koiviston nykyhallintoon?

Tätä seuran puheenjohtaja kysyy teiltä kaikilta.

s.4

Koiviston juhliin on nyt valmistumisen aika.

Vielä ehtii valmistamaan käsitöitä tai maalaamaan kuvataidenäyttelyihin.

s. 5

Tuulen sukukokous Lahdessa

s. 6

Koivistolaisten kirjastoon on ilmestynyt uusi Piisaarelaisista kertova kyläkirja.

s. 7

Kirjotuksii' ja kuulumissii'

s. 8

Tääl' tapahtuu.

Kirkkolaivoista tarinaa ja totta

Laivojen pienoismallit ovat kautta aikojen kiehtoneet ihmisiä. Jo tuhansia vuosia sitten niillä oli tärkeä uskonnollinen merkitys.

Tiettävästi vanhin laivan pienoismalli on muinaisen Mesopotamian alueelta Urista vuonna 1929 löydetty 65cm pitkä hopeinen soutuvene, jonka iäksi on arvioitu 6000 vuotta. Pienoisvene löytyi haudasta, ja tutkijat olettavat sille olleen uskonnollisen tarkoituksen. Esim. muinaisessa Egyptissä pienoislaihojen sijoittaminen kuninkaiden hautoihin oli yleistä. Kauniisti koristeltu laiva löytyi mm. farao Tutankhamonin haudasta.

Niillä uskottiin voitavan viedä vainajan sielu jumalten luo.

Pohjoismaissa ensimmäiset pienoislait ovat pronssiajalta eli esikristilliseltä vuosituhannelta, jolloin laivoja ja laivasymboliikkaa käytettiin sekä uskonnollisissa että kulttuurillisissa tarkoituksissa. Niitä on käytetty myös koristeina ja vertauskuvina. Kristinuskon tullessa Eurooppaan pienoislait ilmaantuivat vähitellen kirkkoihin. Vanhimpana kirkkolaivana pidetään espanjalaista alkuperää olevaa votiivilaivaa. Se lienee vuodelta 1450 ja on nykyisin säilytettävänä prinssi Henrikin museossa Hollannissa.

jatkuu sivulla 5

Kuva kirjasta: Koivisto, K.W. Hoppu ja Erkki Kansanaho

Julkirippi Koiviston vanhassa kirkossa

Koivistolaisia naisia 1930-luvun alussa

Äitienpäivän innoittamana kaivoin esille vanhan valokuvan, jossa on seitsemän naista ja viisi lasta.

He asuivat äijäni **Adam Virkin** omistamissa taloissa Koiviston aseman lähellä. Kuva on otettu siinä Virkin pihassa kesäisenä päivänä. Jonkun henkilökuvana on muistissani hämähä -olinhan tuohon aikaan pikkutyttö- joku toinen taas on säilynyt mielessä paremmin. Virkin pihan asukkaat, niin isäntäväki kuin vuokralaisetkin, olivat jokapäiväisessä kosketuksessa toistensa kanssa.

Aloitin tämän tarinan tuosta takarivistä vasemmalta. Ompelija **Iida Rokkahan** siinä. Ilmeisen ahkera ompelija, koska häntä ei kovin usein näkynyt pihalla. Tyttären nimi oli Pirkko.

Klara Trofinov oli Kyyrölän venäläisiä. Hänen suomenkielensä ei nyt ollut ihan täydellistä, mutta muistan hänet hauskan näköisenä ja pirteänä. Hän levitti ympärilleen iloa. Tyttären nimi oli Oili. Tässä Oili on Sannin sylissä.

Sanni Murto oli komea, onnellinen nainen, aina hyväntuulinen. Hänellä oli harmaa angorakissa. Niin, ja radio! Sanni oli niin jalo, että antoi meidän pihan lapsille luvan tulla heidän kamariinsa kuuntelemaan Markus-sedän lastentuntia. Meillä muilla ei ollut radiota, minunkin kotona vain rätisevä kidekone. Tällainen tilaisuus kuunnella radiosta kerran viikossa lastentuntia oli ylellisyyttä, josta olim-

me todella kiitollisia Sannille.

Tilda Savolainen oli mielestäni yksinäinen, hiljaisen oloinen nainen. Hän lienee ansainnut jokapäiväisen leipänsä monenlaisissa hanttihommissa, kuten niin monet naiset tuohon aikaan.

Eturivissä oikealla maassa istuu **Hilja Muurinen**. Muistan hänen äänensä, se oli sellainen kirkas. Hänen kaunis tyttärensä oli Hilikka nimeltään. Kerran, kun olin siinä meidän rappusilla, kuulin takapihalta Hilkan huutoa. Juoksin katsomaan, mikä on hätänä. Hilikka sieltä juoksee henkensä edestä ja häntä ajaa takaa vihainen lehmä. Tartuin tyttöä käsistä ja kiskaisin hänet kanssani saunan porstuaan. Lehmä porhalsi ohi. Se oli varmaan karannut Pappilan haasta.

Lydia Juntunen oli ryhdikäs nainen, ei vain fyysisesti, vaan läpikotaisin. Hän oli äidin ystävä. Silloin 30-luvun pulavuosina Koivistolla, niin kuin laajalti muuallakin, vallitsi ahdistava työttömyys. Siinä meidänkin ympäristössä näki nälkiintyneitä, epätoivoisia miehiä varsinkin talvisaikaan, kun satama oli jäässä. Sitten keväällä, kun meri aukesi ja ensimmäiset rahtilaivan sireenit huusivat käheästi, riensi miehiä joukoittain Möllikkään. Mahtoivatko he kaikki päästä lossaus- ja lastaushommiin mutta moni kuitenkin. Eräänä tällai-

Kuva: Julius Virkki

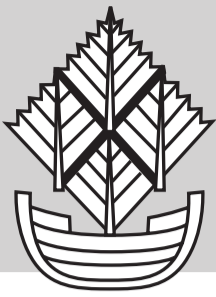

sena aamuna Juntusen tati tuli meille ja sanoi äidille: "Valppi pääs töihi Möllikkää, mut miul ei oo mittää antaa hänel eväaks, eikä oo rahhaa. Kuule, ko sie saat osuuskaupast tavaraa kirjal -siul ko on se vakituinen kuukauspalkka sielt esikunnast- ni voisit sie ostaa miul ruisjauhoi, et mie sais paistaa leipää? Maksan sit heti ensimmäisestä Valpi tilist takasii". Tietysti äiti auttoi ystävänsä. Lydian ja äidin ystävyys jatkui kirjeenvaihtona vielä evakossakin. Jaakko-poika on kuvassa äitinsä polvella.

Laitimmaisena vasemmalla eturivissä on äitini **Lahja Passoja** Laura-siskon kanssa. Äiti oli Kristina ja Adam Virkin miniä, mutta isäni Armas Virkki kuoli jo 28-vuotiaana. Äiti avioitui uudelleen Artturi Pohjolaisten kanssa, mutta erosi 1935. Tässä äiti on neljä lapsen yksinhuoltaja.

Kunnia näiden koivistolaisten naisten muistolle. He olivat kaikki hyviä ihmisiä ja vastuunsa kantavia perheen äitejä.

Annikki Pyrhönen s. Virkki

Jos joku vuoden kuukausista pitäisi nimetä sukukuuksi, olisi se ehdottomasti toukokuu. Vaikka vappua vietetäänkin työ- tai opiskelutovereiden kanssa, on kaikki muu perheen ja suvun juhlaa. Äitienpäivänä kokoonnutaan suvun äitien ympärille. Kevätkukin käydään hautausmailla esiäitien luona. Ja viimeistään ensimmäisten lämpimien tullen suunnataan kesämökeille, jotka usein ovat nekin sukujen mailla, siellä omilla juurilla.

Näinhän se ei ole meillä evakoilla. Uskallan sanoa meillä, koska juurettomuus periytyy yllättävän monta polvea eteenpäin. Siinä missä ruuhka-Suomi muuttaa Saimaan rannoille omille sijoilleen, me voimme tehdä bussimatkan kylään toisten maille. Vähän anteeksipyydellen siellä kuljetaan juurtumassa muutaman tunnin ajan kotirannassa tai kivijalan vieressä. Jos asiat olisivat toisin, kuinka monella meillä olisikaan mökki siellä Rannankulmalla. No jos on jos, ei siinä mikään auta. Tärkeää olisi kuitenkin löytää oma luonteva paikkansa myös tämän päivän Koivistolta. Niin, että olisimme luonteva osa Koiviston arkea. Silloin ei tarvitsisi ihmetellä, saako siivoustalkoisiin tulla tai kuiskien puhua meidän pihasta.

Sukukuun päättää suvirisi. On koulun päättymisen ja valmistumisen aika. Taas on aika koko suvun kokoontua yhteen juhlistamaan nuoren polven menestystä ja päivittelemään ajan vauhdikasta kulkua. ”Vasta se tyttö opetteli kävelemään ja nyt noin sorjana neitona ylioppilaslakki kutreillaan”, ja ”niin vahva ja pystyvä siitäkkin pojasta tuli, vaikka aika rasavilli olikin”. Suvulla on oikeus olla ylpeä jälkikasvustaan. On tärkeää olla mukana myös ilonaiheissa. Suku on tärkeä päivän sankarille. Tähän joukkoon kuulun. Nämä ovat minun väkeäni.

Koiviston Seura on pyrkinyt ylioppilaitaan muistamaan. Itse sain aikanaan Koiviston historiatoimiston, välillä valmistuneita muistettiin lehden vuosikerralla. Näihin liittyy tärkeä muistutus nuorelle, joka suuntaa uutta kohti. Tähän joukkoon kuulut. Nämä ovat sinunkin väkeäsi. Koivisto ja koivistolaisuus ovat osa juuria, joiden avulla kasvetaan uutta kohti. Tähän kyläkirjaan on koottu myös sinun tarinasi. Tässä sukupuussa on vankka oksa meille jokaiselle. Koiviston Viestiin on aina varattu tilaa suku-uutisten kertomiseen. On tärkeää kuulla ja kertoa oman väen kuulumiset.

Kukkien puhkeamisen myötä onnittelemme ja muistelemme äitejä ja muitakin vahvoja naisia. Kokoonnumme yhteen iloitsemaan jälkikasvusta. Haluamme onnitella kaikkia kevään ylioppilaita ja valmistuneita. Ja vaikkei mökkiretki suuntaakaan suvun perintömaille, on meillä jotakin, mitä pois ei voi ottaa: yhteys toisiimme, toiseen ihmiseen. Ja se yhteys on vahva, vaikka sitä ei voi materiaalla mitatakaan.

Lahdessa 15.5.2006

Riikka Salokannel

Koiviston Viestin päätoimittaja

Hartaast'

TURHA KIIRE

Kevät lienee vuodenaajoista se, joka sitten kun se tulee, pitää liikaa kiirettä. Kevät saisi kestää herkkine silmuineen, kevätkukkineen, versoineen, hiirenkorvineen ja suloisine laululintuineen moninkertaisen ajan nykyiseen verrattuna. Ainakin vähän pitemmäksi venytetty kevät aika olisi minulle mieleen. Toisille saattaa olla joku toinen ajankohta vuodesta, esim. joulunaika sellainen, joka menee liian nopeasti ohitse.

Keväällä on suurenmoisen onnellinen tunne, kun näkee ensimmäiset elonmerkit maisemassa. Varsinkin sinivuokko saa melkein kyynel silmiin kauneuden ylistyksestä. Ja onhan se ikään kuin muistutus siitä, että Taivaallinen Isä vielä luottaa meihin, kun antaa uuden alkamisen mahdollisuudet taas ihmiskunnalle. Oikeastaan Pääsiäinen, Ylösnousemuksen juhla on sen todistus, että kuolema ei koskaan tule voittamaan kilpajuoksua uuden elämän, tai edes luonnon kevään kanssa, sitenkään, vaikka ihmiskunta on sitä niinkin paljon saastuttanut.

Niillä ihmisillä, joilla on kiirettä turhuuden perässä juoksemiseen ja turhan tavarankeräämiseen, ei taida olla paljon aikaa ihailla vuodenaikojen vaihtelua. Ainakin jotkut valittavat kyllästymistä siihen, että mitään ei tapahdu, ja että kaikki on samantekevää. Kevätmasennus on aika yleistä Suomen kansan keskuksella.

Jos Koiviston Viestisi tulee väärään osoitteeseen, tai tiedät, että lehti ei ole mennyt perille lainkaan, niin ilmoita korjaukset alla mainittuun osoitteeseen.

Siitä puhuttiin jo omassa nuoruudessani, jolloin ei vielä puhutukaan muusta masennuksesta. Turhan kiireen taustaa vasten masennuksen ymmärtää, sillä kiireestä johtuu, ettei mitään todella näyttävää saakaan aikaan.

On meillä kaikilla joitakin asioita, jolloin turha kiire unohtuu. Vakava sairaus pysäyttää kiireen. Myös läheisen ihmisen sairaus tai suru saa jokaisen pysähtymään. On pakko hiljentyä asettelemaan asioita tärkeysjärjestykseen ja miettiä miettimisen perään. Joissakin ammateissa pitäisi myös olla aikaa tehdä työ huolellisesti ja rauhallisesti, ettei satu vahinkoja, joita myöhemmin katuu. Papilla pitäisi olla aikaa kuunnella yksityisiä ihmisiä ja rukoilla heidän kanssaan. Hoitajilla vanhainkodeissa ja muissakin hoitolaitoksissa pitäisi olla aikaa ja halua pysähtyä lohduttamaan ja hoivaamaan. Yleensä tosin esitetään, ettei ole hoitoresursseja eli tarpeeksi virkoja työnsä huolelliseen hoitamiseen. Osasy syy onkin, mutta usein on kyse myös asenteesta ja ihmisten luonteesta.

Lapselle pitäisi olla myöskin

aikaa. Lapsi on niin kuin kevät, joka kasvaa nopeasti ja häviää kodista omille teilleen. Lapselle annettu aika siunataan takaisin vanhemmalle ja hoitajalle. Onnellinen lapsi palkitsee hyvällä mielellä ja kiitollisuudella hoitavat aikuiset. Tai ainakin niin toivoisi olevan.

Taivaallisella Isällämme on aina aikaa lapsilleen. Hänellä ei ole kiirettä. Hän lähettää enkeleitä varjelemaan ja auttamaan meitä, kun turvaamme Häneen ja pyydämme Häntä auttamaan hädässämme. Jumalalla on ajatonta aikaa, jota kutsumme iankaikkisuudeksi. Hän voi antaa meillekin kiireettömyyden tunteen ja rauhan sieluumme. Hän avaa silmät näkemään tärkeät asiat ja kuulemaan tärkeät kutsut.

Saamme pyytää ylhäältä myös viisautta suunnitelmillemme ja valinnoillemme. Ylhäältä tuleva viisaus näyttäisi asettavan etusijalle ihmiset ja heidän hoitamisen, sitten vasta muitten asioiden järjestämisen.

Keväistä, kiireetöntä oloa toivotellen

Valma Luukka

Liikkuva kalusto

Toista kertaa ko evakkoo taas jouvuttii, ja lopult Perniö asemaalt Särk'saloo meijät kuletettii, mutka kautta suoraa myö Hakkala koluul asumaa päävyttii, mis jonkinlainen kortteer löyty, mitä koiks ees kutsuu saatettii.

Koulukeittolaan se huone vissii enne käytös ol ol. Siin pystyuumi sekä Höökvors-liitta mukavuuksiin ol. Puusee ol navetapääs pihaperääl monireikäne. Veskaivo allaal sauna luon pellopientareel.

Ratio ja Suome Kuvalehtikkii pyysiit äitii jututtaa, hyö ko siirtolaisperreest tahtoit tehä ohjelmaa. Kaikellaista sit Äitilt käivät tietustelemaa. "Mis kalustot teil? Eiks pöyti, tuolii teil oo ollennkaa?"

Äit ympärillee vilkas. Osotti lapslaumaansa. "Nii kiirebine", virkko," tul meil lähtö Karjalast, et mukkaa ehin ainoastaa ottaamaa tän Luoja luoma kalustoi liikkuva."

Martti Piela

Terveisiä Myllyhovin vanhainkodista Haminasta

Toimitus sai hauskan kirjeen Lilja Soukalta. Kirjeen mukana tuli marraskuinen 95-vuotis-syntymäpäiväkuva, joka oli jäänyt julkaisematta. Sadan vuoden raja tuntuu olevan jaksamisen takana, mutta mieluusti hän muisteli vanhoja rippikoulukavereitaan Penttilästä, Tuulen Olkaa ja Kaukaisen Rauhaa. Iästään hän kirjoitti oikeastaan aika vitsikkäällä tavalla. Toki totesi olevansa jo väsynyt ja levon olevan tarpeen, mutta suhtautuminen vanhainkodissa olemiseen oli mukavan myönteinen:

"Minä olen tämän vuoden ollut jo vanhainkodissa ja luultavasti jatkossakin olen vanha, täytyy todeta itsekkin. Vanha mikä vanha, ei sille mitään voi. Hyvää jatko vielä elossa oleville ja tervetuloa käymään, toivoo entinen Ratian Lilja."

– Puheenjohtajalt' iteltää –

Koivisto – Primorsk

Minulle on jossain määrin epäselvää, mitä Suomen Koivisto Seuran jäsenet ajattelevat Koiviston nykyhallinnosta ja siellä vaikuttavista muista organisaatioista, kuten evankelisluterilaisesta ja ortodoksisesta kirkosta.

Koivistolaiset ovat tehneet ja tekevät runsain joukoin lukuisia matkoja kotiseuduilleen, usein jälkipolviensa kanssa. Matkojen aikana on joskus tavattu myös paikallishallinnon ja kirkon edustajia, etenkin silloin kun on ollut kysymys Koiviston kirkon kohtalosta. Koivisto seuran puolesta Rainer Tuuli on ollut yhteydessä eri tahoihin sekä Venäjällä että Suomessa.

Suuri kysymys on se, pitäisikö Koivisto seuralla olla läheisemmät ja jopa kiinteämmät suhteet alueen nykyhallinnon edustajiin. Koivisto seura on, ja sen tuleekin olla, kiinnostunut alueen yleisestä kunnosta, sen kehityksestä, ympäristön siisteydestä ja varsinkin Koiviston kirkon kohtalosta. On myös ehdotettu, että Koivisto juhlat voitaisiin joskus viettää Koivistolla.

Mielestäni Koiviston kehityksen seuraaminen, ja jopa koti-seutumatkoihin häiriötön jatkuminen, saattaa ajan mittaan edellyttää kiinteämpien suhteiden luomista alueen nykyhallintoon ja muihin organisaatioihin. Eihän Karjalan ja Koiviston menetyksellä ole näissä elimissä toimivien ihmisten vika. Tämä on kuitenkin asia, josta kuulisin mielelläni seuran jäsenten mielipiteitä joko tämän lehden palstoilla tai suoraan minulle osoitettuina. Tulisi-ko venäläisiä kutsua myös Koivisto juhille, on varmasti herkkä ja mahdollisesti tunteita herättävä kysymys. Myös siitä kuulisin mielelläni näkemyksiä.

Hyvää kevään jatkoa
kaikille seuran jäsenille!

Jarmo Ratia

Suomen Koivisto Seuralle hopeaa

Koivistolaisten aktiivisuus palkittiin Karjalan liiton vuoden 2005 toimintakilpailussa.

Seura saavutti jälleen toisen palkinnon pitäjaseurojen sarjassa. Karjalan liitto haluaa kilpailullaan aktivoida seuroja ja samalla arvioida niiden toimintaa. Kilpailu on todettu myös hyväksi tavaksi tallettaa kaikki eri seuroissa vuoden aikana järjestetyt tapahtumat. Toimintaselostuksiin pe-

rustuvassa pisteytysjärjestelmässä painotetaan jäsenmäärien lisäksi erityisesti Karjalan liiton ja piirien tapahtumiin osallistumista, sekä valitun teeman toteutumista. Vuoden 2005 teemanäismä ja sen toteuttaminen seurojen toiminnossa. Pitäjaseurojen sarjan voitti Suojärven pitäjaseura 724 toimintapisteellä Suomen Koivisto Seuran saadessa toisen palkintonsa 488 pisteellä.

Rakkaamme

**Aune
Sinikka
KUUSELA**
o.s. Kurki

s. 14.9.1925 Koiviston Kiiskilä
k. 18.4.2006 Lappeenranta

Kiittäen ja kaivaten
Liisa, Kari, Leena ja Tiina perheineen
Rainer, Raija, Pirjo ja Pertti perheineen
Sirkka perheineen
Raija
Kuuselan lapset perheineen
Serkut ja ystävät
Matkatoverit Kiiskilän reissuilta

*Jo Karjalan kunmailla lehtii puu,
jo Karjalan koivikot tuuhettuu.
Käki kuukuu siellä ja kevät on,
vie sinne mun kaiboni pohjaton.*

Aune siunattu Porvoossa
haudan lepoon.

Rakas isä, pappa ja isopappa

**Arvi Aukusti
SEPPINEN**

s. 18.2.1913 Koivisto
k. 6.4.2006 Porvoo

Rakkauksella muistaen
Kaarina ja Lars
Anja
Leila ja Evald
Briitta ja Pentti
Sirkka
Pirkko
Marja
Risto
Lastenlapset, lastenlastenlapset
ja sukulaiset

*On uutera käsi nyt rauennut,
työntäyteinen elämä sammunut.
Kotitanhuat surua valittaa,
nekin kaipaa tuttua kulkijaa.
Sinun paikkasi tyhjääkin tyhjempi on
ja surumme sanaton.*

Siunaus toimitettu 22.4.2006
Lämmin kiitos osanotosta

**Suomen
Koivisto-Seura r.y.**
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

Puheenjohtaja, Jarmo Ratia
Museokatu 24 A 20, 00100 Helsinki
puh. 09-447 748, 040-745 2627

Varapuheenjohtaja, Juha-Veikko Kurki
Koivistontie 2 C, 02140 Espoo
puh. 09-541 6751, 0400-601 838

Sihteeri, Marja-Leena Montonen
Susisuontie 36, 06200 Porvoo
puh. 019-668 811, 040-500 5026

varalla Riitta Nurmi, Porvoo
Taloudenh. Karjalan Tilikeskus/Vitikainen
Ratakatu 47, 53100 Lranta p. 05-5448850

Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Pertontie 11, 48410 Kotka
puh. 05-228 5621

Taidetoimikunta, Leena Airaksinen pj.
Metsäpirtintie 10 A 1, 02130 Espoo
puh. 09-455 0501

Jälkipolvitoimikunta, Hanna Silfver pj.
Kalastajantie 7, 20780 Kaarina
puh. 02-243 2940

Hallituksen muut jäsenet:
Raimo Kyytsönen, Mäntsälä. 019-6872845
varalla Hannu Veijalainen, Lahti

Eero Ahtikari, Piikkiö. 050-525 5174
varalla Airi Saarinen, Turku
Risto Kitula, Perniö. 02-735 4328
varalla Ahti Kaukiainen, Salo
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400-800 752
varalla Pertti Hämäläinen, Espoo
Virpi Huhtanen, Espoo. 0440-501 806
varalla Heidi Myllyniemi, Helsinki
Hanna Silfver, Kaarina. 02-243 2940
varalla Tuula Koppinen, Espoo
Jorma Simola, Kotka. 05-228 5621
varalla Mirja Haapanen, Hamina

Koivistosäätiö:
Hallituksen pj, Aarre Tölkö
Pellingintie 11, 06100 Porvoo
puh. 019-583 321
Säätiön asiamies Pertti Hoikkala
Vanha Veckjärventie 11, 06150 Porvoo
puh. 040-583 5397

www.koivistolaiset.net

Tervetuloa Koivisto-juhlille Kotkaan 22.-23.7.2006

Perinteiset Koivisto-juhlit järjestetään tänä vuonna Kotkan kaupungin Karhulan kaupunginosassa.

Juhlapaikkana on Helilän koulu, jossa juhlallinen avaus pidetään puolilta päivin lauantaina. Juhlat jatkuvat kylä- ja sukukokouksilla, taito- ja taidenäyttelyillä ja työnäytöksillä. Laulamme yhdessä vanhoja tuttuja lauluja klo 17. Ilta jatkuu iltahartaudella Kymin

kirkossa sekä Seuratalo Sammolla, jossa on Ilta Kaikenikäisille. Tapahtumapaikat ovat lyhyen kävelymatkan päässä toisistaan.

Sunnuntaiamuna on yhteinen jumalanpalvelus Kymin kirkossa, sekä suku- ja kyläkokoukset jatkuvat. Pääjuhla Helilän kou-

lulla alkaa klo 14. Juhlapuhujaksi on lupautunut suurlähettiläs Alpo Rusi. Juhlassa julkistetaan myös Vuoden 2006 Koivistolainen.

Tervetuloa joukolla merikapunki Kotkaan tapaamaan tuttuja ja nauttimaan kauniista, kesäisestä kaupungistamme.

Kuva vuoden 2005 Koivisto-juhlilta Lahdesta

Majoitusvaraukset

Tämän vuoden perinteiset Koivisto-juhlit vietetään Karhulassa 22-23.2007. Nyt on hyvissä ajoin syytä ryhtyä varaamaan majoituspaikkoja tai tiloja sukua kyläkokouksille. Majoitukset on alustavasti varattu lähihoteleista Karhula-Kotka. Varaukset tehdään suoraan asianomaiseen paikkaan kesäkuun aikana.

Suku- ja kyläkokoustilojen varaukset:
Tuula Raukola, Sammonkatu 18.B 23, 48600 Karhula tai puh. 044-522 80 98, Heinäkuun 1. päivään mennessä.

Tarjolla on seuraavat majapaikat:

Hotelli Cumulus

Karhulassa, juhlapaikalle n. 1 km
- 05-269 3100 tai www.cumulus.fi

Hotelli Karhu

Karhulassa, juhlapaikalle n. 1km
- 05- 210 3100 tai www.hotellikarhu.com

Hotelli Leikari

moottoritietä Kouvolan suuntaan n. 5 km
- 05-227 8111 tai www.hotellileikari.fi

Hotelli Seurahuone

Kotka noin 7 km Karhulaan
- 020-123 4600 tai 05-350 0401 tai
www.sokoshotels.fi

Aallon Maja Oy

Valliniemenkatu 2, 48900 Sunila.
- 050 591 2601, www.aallonmaja.com

Hotelli Merikotka

Satamakatu 9, 48100 Kotka.
- 05 215 222, www.hotellimerikotka.fi

Hotelli Ruotsinsalmi

Kirkkokatu 14, 48100 Kotka.
- 040 575 3358, www.livinstone.fi

Hotelli Santalahti

Mastotie 1, 48310 Kotka (Mussalo)
- 05 226 8010, hotelli.santalahti@kymp.net

Kotkan Gasthaus

Puistotie 24, 48130 Kotka.
- 05 225 0622, gasthaus.kotka@kymp.net

Kuninkaantien Majatalo

Kierikkalankatu 30, 48720 Kymi.
- 05 281 260

Lomakylä Santalahti

Santalahdentie, Mussalo.
- 05 260 5055, www.santalahti.fi

Villa Kärkisaari

Kärkisaarentie, 48310 Kotka.
- 05 260 4804

VALOKUVAUSTA LAPSILLE!

Taidetoimikunta järjestää tänä vuonna valokuvaustehtävän lapsille.

Lapset halutaan kuvaamaan jotain koivistolaisuuteen liittyvää aiheella "Tää on Koivistolt".

Kuvata voi mummoja ja vaareja tai Koivistolta peräisin olevia tavaroita: vaatteita, leluja, astioita, koriste-esineitä, kirjoja tms. muistojuttuja koivistolaisista juurista.

Kuvat voivat olla hauskoja ja hassuja tai hienoja ja arvokkaita. Kuvissa voi olla esineiden lisäksi ihmisiä tai ihmisten lisäksi esineitä. Jokaiseen kuvaan tulee liittää pieni selostus siitä, mistä kuvassa on kyse sekä kuvaajan tiedot. Osallistua voivat kaikki alle 18-vuotiaat.

Kuvat voivat olla värikuvia tai mustavalkoisia.

Kuvat lähetetään paperimuodossa ja A5 kokoisina (15 x 21cm) Leena Airaksiselle osoitteeseen Metsäpirtintie 10 A 1, 02130 Espoo, heinäkuun 15. päivään mennessä.

Saapuneet kuvat asetetaan näytteille Lasten ja nuorten kuvataidekilpailun yhteyteen.

Mikäli kuvat halutaan palautettavaksi postitse, mukaan tulee liittää osoitteella postimerkillä varustettu kirjekuori

Ja sitten vaan innolla valokuvaamaan!

Taidetoimikunta

KUTSU TAIDENÄYTTELYYN!

Kaikki koivistolaiset taiteilijat ja taiteenharrastajat ovat tervetulleita asettamaan töitään näytteille Koivisto-juhlille Karhulaan 22. - 23.7. 2006

Jokainen näytteilleasettaja voi tuoda näyttelyyn 3 työtä.

Töiden tulee olla Karhulassa perjantaina 21.7. klo 16.

Tilantarpeen kartoittamiseksi tarvitsemme ennakkotietoa töiden määrästä.

Osallistumisesta voi ilmoittaa Leena Airaksiselle

kesäkuun alkuun mennessä:

Leena Airaksinen, Metsäpirtintie 10 A 1, 02130 Espoo
p. 050 - 5481601

Lähetettävät työt toimitetaan osoitteeseen:

Jorma Simola, Pertontpolku 11, 48410 Kotka

Taidetoimikunta

58. KOIVISTOJUHLAT

KOTKAN KARHULASSA 22.-23.7.2006

LAUANTAIN 22.7. ohjelmatapahtumia

10.00 Suomen Koivisto-Seuran ry. johtokunnan kokous

12.00 Juhlan avaus ja lipunnosto

12.15 Koivisto-Säätiön ja hallintoneuvoston kokous

12.15 – 16.00 Näyttelyt

Kylä- ja sukukokoukset

Taito- ja taidenäyttelyjen avajaiset

Nuorille ja lapsille askartelua, maalausta ja perinneleikkejä

Työnäytöksiä

Piilenheitto ja Mölkkykisa

17.00 – 18.00 Yhteislaulutilaisuus

19.00 – 19.30 Iltakirkko Kymin kirkossa

20.00 – 24.00 Ohjelmallinen iltama, Seuratalo Sampo

SUNNUNTAI 23.7.2006

10.00 Juhlajumalanpalvelus, Kymin kirkko

Kukkalaitteiden lasku

Sankarivainajien ja Karjalaan jääneiden vainajien

muistomerkille

12.00 – 13.30 Sukukokoukset

14.00 Pääjuhla Helilän koulu

KÄSITYÖKILPAILU JA KÄSITYÖNÄYTTELYT

Sekä muu toiminta Koivisto-juhlilla Karhulassa 22.-23.7.2006

Käsityökilpailutyöt

1. Käsineet

Perinteisen koivistolaisen mallin mukaisesti valmistetut lapaset, sormikkaat, tai kalastajan kynsikkäät.

2. Perinnelelu puusta

Kilpailutöistä oli ilmoitus marraskuun numerossa.

Toivottavasti kilpailuun innostusta löytyy.

Käsityönäyttelyyn aiheet

Hartiahuivit, kihlasilkkit, villashaalit.

Nyplättyjä töitä toivotaan nyt näytteille, koska ne eivät

sopineet runsaan pitsinäyttelytiloihin.

Näyttelytyöt voivat olla vanhoja tai vasta valmistettuja.

karhulan Koivistolaisilta toivomme omaa käsityönäyttelyä.

Työnäytös, näyttelytilassa ohjataan neulakintaan valmistamista.

Lasten askartelupajassa ohjataan postimerkki-askartelua

erilaisten mallien mukaan. Sopii eri ikäisille.

lapsille järjestetään leikinhajausta ja muuta toimintaa

lauantaina ulkosalla. Ajan näkee ilmoitustaululta.

Kilpailu- näyttelytyöt voi lähettää osoitteella:

Eeve-Sisko Kurki, Hurukselantie 71, 48600 Karhula

Työt voi tuoda myös juhlapaikalle perjantaina iltapäivällä.

Taidetoimikunta

LASTEN JA NUORTEN KUVATAIDEKILPAILU

Koivisto-juhlilla Karhulassa 22. – 23.7.2006

Sarjat: 1 – 6-vuotiaat, 7 – 11-vuotiaat ja 12 –17 -vuotiaat

Aiheet ovat kaikille sarjoille samat:

Kalareissu

Valtava vonkale

Kalavale

Kalakauppia

Töiden tekotapa on vapaa. Kukin osallistuja voi lähettää kilpailuun

3 työtä. Vain annettujen aiheiden mukaiset työt ovat mukana kil-

pailussa. Töiden tulee olla Karhulassa perjantaina 21.7. kello 16

mennessä. Jos töiden palautusta toivotaan postitse, mukaan tulee

laittaa osoitteella ja postimerkillä varustettu kirjekuori.

Postissa tulevat työt voi lähettää osoitteeseen:

Jorma Simola, Pertontpolku 11, 48410 Kotka

Voittajat palkitaan näyttelyjen avajaisissa lauantaina.

Taidetoimikunta

Tuulen sukuseura piti vuosikokouksensa Lahdessa 22.4.2006

Ensin katsottiin Lahden kaupunginteatterin esitys "Hitlerin kellonsoittaja" ja sitten pidettiin kokous teatterin lämpiössä, josta kuvamme.

Tuulen Sukuseuran perusti Erkki Tuuli v. 1991. Seurassa on 112 jäsentä.

Sukukirja "Tuulen Tiellä" valmistui v. 1996. Seuralla on Leena Airaksisen suunnittelema sukumerkki, jonka pohjalta on tekeillä sukuvaakuna. Seura pitää kokouksia risteilyillä ja eri

puolella Suomea. Sen jäsenet vierailevat vuosittain Koivistolla suvun syntymäsjöillä Tiurinsaan Partialassa.

Raimo Tuuli

Sivulta 1

Kirkkolaivoista tarinaa ja totta

Kiitoslahja pyhälle Nikolaukselle

Varsinainen kirkkolaivojen tarina alkaa keskiajalta, jolloin ne olivat uhri- tai kiitoslahjoja merenkulkijoiden suojelupyhitykselle, Pyhälle Nikolaukselle. Näiltä ajoilta on usein käytetty nimi votiivilaiva (lat. votum = lupaus, lupauksen mukainen, luvattu). Votiivilahja on siis lupauksen mukainen uhrilahja jumalille tai vainajille. Se tarkoittaa myös uhrilahjaa, joka annettiin onnettomuudesta pelastumisen muistoksi.

Hansaliiton välityksellä kirkkolaivojen käyttö levisi Pohjois-Saksan ja Tanskan satamien kautta Viroon ja Ruotsiin, sekä Suomeen. Niinpä suurin osa kirkkolaivastomme sijoittuikin Ahvenanmaan, Varsinais-Suomen sekä Pohjanmaan ja Etelä-Suomen kirkkoihin. Kirkkolaivoja löytyy myös sisämaan kirkoista esim. Hauholta, Virroilta, Rautalamilta, Jämsästä ja Kärkölästä. Niiden lahjoittajina oletetaan olleen paikkakunnilta merille lähteneet miehet. Ne ovat olleet joko votiivilahjoja, kiitoslahjoja muistolahjoja, juhlahahjoja, säätylahjoja tai koriste- ja symbolilahjoja.

Votiivilahjan antamiseen syy on useimmiten ollut vaaran hetkellä myrskyn riepotellessa laivaa annettu lupaus. Kiitoslahja on annettu kiitokseksi pelastumisesta. Muisto- ja juhlahahjoja on tunnettujen henkilöiden, perhejuhlien, kirkollisten ja kansallisten juhlien tai onnettomuudessa surmansa saaneiden muistoksi annettu lahja. Säätylahja on kollektiivinen erilaisten yhtymien, kuten lavanvarustajien tai ammattiryhmien antama lahja. Koriste- ja Symbolilahjoja seurakunnat ovat

myös itse teettäneet. Olkoonpa lahjoittamisen syy mikä hyvänsä laivat on tarkoitettu kirkon kaunistukseksi ja ne kuuluvat, varsinkin merenkulkuseurakunnissa, kirkon kalustukseen.

Merimiesten tekemiä malleja

Kirkkolaivat ovat olleet suurimmaksi osaksi merimiesten tekemiä. Johtuneeko tämä siitä, että aikana, jolloin merellä kuljettiin purjelaivoilla, oli matkanteko hidasta. Matka saattoi kestää tuulista johtuen viikkoja, jopa kuukausia, joten merimiehille jäi vapaata aikaa työvuorojen välillä. Tällöin pienoislaivojen teko oli erinomaista puhdetyötä. Toki näissä pienoislaivoissa tarvittiin myös sekä käden että aivojen yhteistyötä. Monet kirkkolaivoistamme ovat erittäin taitavasti tehtyjä ja muistuttavat pienintä piirtoa myöten alkuperäistä laivaa, joka mukaisesti pienoismalli on tehty. Useinhan pienoismalli tehtiin laivasta, jolla purjehdittiin tai oli purjehdittu.

Kirkkolaivat saattoivat olla myös tyylielityksiä pienoismalleja tai kokonaan mielikuvituksen tuotetta, jolloin tekijä on ensisijaisesti ottanut huomioon taiteellisen näkökohdan. Kirkkolaivat on tehty lähes poikkeuksetta puusta. Saattaapa joukossa olla joitakin hopeasta, tinasta tai jostain muusta materiaalista jopa norsunluusta, tehtyjä.

Melkein kaikki kirkkolaivat ovat purjelaivoja, joko fregatteja tai galeoneja. Niissä on tunnusmerkkinä usein aseistus, mikä johtuneeko siitä, että vanhoissa laivoissa merirosvojen varalta oli aina aseita, tai sitten ne kuvaavat kirkkoa taistelevana seurakuntana (ecclesia militans). Tavallisia ovat

kolmimastoiset purjelaivat, joukossa voi olla myös sota-aluksia. Laivat ripustettiin lähes aina kirkon keskilaivaan, joskus sakaristoon tai asehuoneeseen. Laivan purjehtimisuunta on kohti altaria. Joissakin kirkoissamme on useampiakin laivoja. Merimiehet ovat varmaan joskus ilman mitään syytäkin lahjoittaneet laivat kotipitäjäänsä kirkkoon, jos siellä ei aikaisemmin ole laivaa ollut. Kirkkohan on alusta asti muistanut merimiehiä, ja merimiesten ominaisuuksiin on kuulunut määrätynlainen uskonnollisuus. Kirkon suhdetta merimiehiin kuvaavat kauniisti juuri kirkkolaivat.

Maamme vanhimmat kaupungit syntyivät entisille satamajakaupapaikoille. Edellä mainitusta syystä johtuen ensimmäiset kirkkorakennukset rakennettiin purjehdusreittien välittömään tuntumaan ja niissä ryhdyttiin harjoittamaan sielunhoitoa merimiehille. Ensimmäiset kirkkolaivat ovat löytäneet Suomeen n. 1500 -1600 lukujen vaihteessa. Ne ovat olleet ja ovat vieläkin suuri kulttuurillinen rikkaus. Ne kertovat vielä tänäkin päivän omaa mielenkiintoista tarinaansa. Kunpa vain niitä kuunneltaisiin. Toisaalta kuitenkin näyttää siltä, että niille saattaisi koittaa uusi tuleminen, sillä uusia kirkkolai-

voja on tullut useisiin kirkkoihin 1900- luvun loppupuolella.

Kirkkolaivojen varsinainen kukoistuskauti Suomessa oli 1700- 1800- luvuilla, muissa Pohjoismaissa 1600- 1700- luvuilla. Pohjoismaiden kirkkolaivoista enemmistö on Tanskassa n. 900, Ruotsissa n.500 ja Norjassa n.250. Suomessa on pystytty luetteloimaan 196 kirkkolaivaa, joista 74 on kadonnut. Joitakin saattaa olla kirkkojen varastoissa ja museoissa.

Koiviston kirkon laiva vuodelta 1763

Koiviston kirkossa oli jossakin vaiheessa kolme laivaa, yksi vuodelta 1763 ja kaksi 1880-1900 väliseltä ajalta. Nämä kaksi viimeksi mainittua ovat kadonneet, mutta vanhin laiva on tallella Haminan seurakunnan Johanneksen kirkossa. Tarkistin asian kirkkoherra Jorma Pennaselta. Hän kertoi, että laiva sijaitsee alttarialueen oikealla puolella, näkyvällä paikalla ja on komea. Pennanen mainitsi myös, että heillä on muitakin Koivisto kirkon aarteita mm. kynttelikkö, joka sijaitsee Simeon-salin aulan eteisessä ja joitakin Koiviston kirkon hopeita, joita hän lupasi hellien vaalia.

Suomen ja tietävästi pohjoismaiden vanhimpina kirkkolaivoina pidetään Perniön 1570- luvulta ja Hauhon vuodelta 1609 peräisin olevia laivoja. Hauhon kirkkolaiva on nykyisin Suomen Merimuseon kokoelmassa. Toinen arvelu on, että todennäköisesti Pohjoismaiden vanhin kirkkolaiva, ainakin mikä pystytään ajoittamaan, on em. Hauhon laiva, sillä sen etumaston prammipurjeeseen tehdyn merkinnän mukaan laiva on rakennettu ja korjattu 1730 ("År 1609 Bygt och 1730 reparerat").

jatkuu sivulla 6

Koiviston kirkon laiva lahjoitettiin Haminaan Maaliskuussa 1960. Sen paikka on alttaritaulun oikealla puolella.

Sivulta 5

Kirkkolaivoista tarinaa ja totta

Tämä kirjoitus on ilmeisesti totuudenmukainen. Isoprampipurjeessa on toinenkin kirjoitus, tosin sukunimen kohdalta epäselvä ("INRI Soli Deo Gloria JOHAN Sulenius"). Uusiin purjeisiin sukunimeksi merkittiin Salenius. Kuka edellä mainittu henkilö on ollut, siitä ei ole tietoa. Laiva on tyyllitelty kolmimastoinen, kolmellatoista kanuunaparilla varustettu galeoni. Kirkkolaivoja esiintyy miltei kaikissa merenkulkua harjoittavissa Euroopan maissa. Niitä tavataan myös Euroopan ulkopuolella, varsinkin sellaisissa maissa, joilla on vahva eurooppalainen asutus ja kulttuuriperinne.

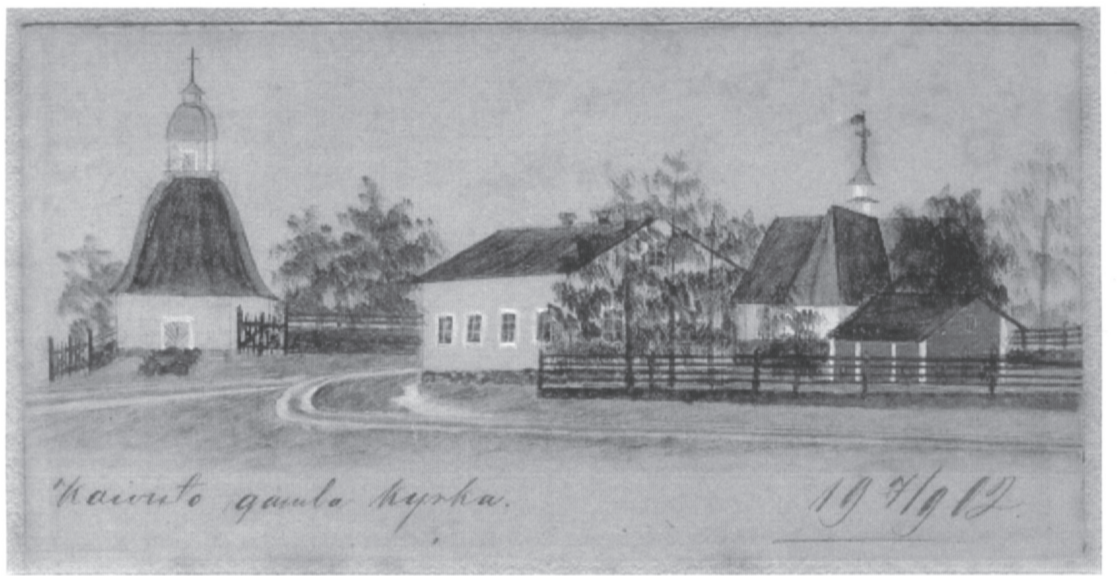
Saariston kiehtovat tarinat

Kirkkolaivan tarina ei suinkaan aina ole tiedossa. Seuraavat kolme minua erityisesti kiehtonutta saaristokirkon laivan tarinaa kuitenkin tunnetaan. Lavansaaren vuonna 1783 rakennetussa kirkossa oli alun perin kolme kirkkolaivaa: iso fregatti ja kaksi pienempää alusta. Vuonna 1939 kirkossa oli enää jäljellä fregatti. Kirkon suntio kertoi syntyperäiselle Adolf Piispaselle löytäneensä laivan ruumasta vieraskielistä tekstiä sisältävän paperilapun. Saksankielisen tekstin oli allekirjoittanut saksalaisen laivan kapteeni, joka kertoi aluksensa jääneen meren aikaisen jäätyneen vuoksi saareen ja miehistön valmistaneen laivan kiitokseksi saarelaisille ja muistoksi talvisesta saarellaolostaan. Allekirjoituksessa oli laivan ja sen kapteenin nimi

sekä päivämäärä. Tapauksesta oli tuolloin kulunut noin satakunta vuotta. Paperilappu katosi talvisodan syyttyä hätäisessä seurakunnan omaisuuden pelastustyössä, mutta kirkkolaiva odottaa uutta tulemistaan Kymenlaakson museon varastossa.

Laiva symboloi elämän jatkuvuutta

Katsoin vuonna 2003 TV – ohjelmaa "Seili- kyynelten tahraama saari". Ohjelma kertoi Nauvon edustalla sijaitsevasta Seilin saaresta, jonne karkotettiin 1600-luvulta lähtien spitaalisia, osattomia ja mielisairaita. Kuva kulki myös Seilin pienen punaisen vaatimattoman kirkon sisätiloissa. Katseeni kiintyi katossa riippuvan kirkkolaivaan. Mieleeni heräsi kysymyksiä. Kuka oli laivan lahjoittanut minkä tapauksen yhteydessä se oli lahjoitettu, milloin jne.? Laiva oli koristanut vuosikymmeniä karun kirkon kuoria, mutta sen alkuperästä ei tiedetä. Se hävisi kirkosta ja huhu väittää, että saarella vierailleet pikkupojat saivat laivan alas ja ryhtyivät uitamaan sitä rantavedessä ja sille tielleen se jäi. Toinen huhu väittää sen olevan Turun kaupungin museon varastossa. TV:ssä näkemäni laiva ei siis ollut alkuperäinen. Tämän nykyisen laivan kirkko sai 13. kesäkuuta 1987. Laivan on rakentanut jo edesmennyt laivanrakentaja, entinen jungmanni Åke Sandwall. Seilin kirkon prikin nimi on "Agent" ja sen lahjoittivat pääjohtaja Mika Tiivola ja vuorineuvos Irja Ketonen. Luovutuspuheessa sanottiin: "Seilin saarella ovat elämä ja kuolema

kulkeneet toistensa läheisyydessä, mutta uusi votiivilaiva symbolisoi elämän jatkuvuutta".

Olen vierailut noin kolmekymmentä vuotta sitten etäisellä Jurmon saarella, ja sen pienessä vaatimattomassa kirkossa, jossa oli hyvin kaunis ja taidolla tehty kirkkolaiva. Siitä tarina kertoo, että kuninkaan purjelaiva oli matkalla Viipuriin ja haaksirikkoutui sumussa Jurmon kivikkoon. Laivaa jäätin korjaamaan saarelle. Saarelaiset pyysivät kapteenilta muutamaa miestä talonrakennustalkoisiin. Talonrakennusurakka ei ollut ihan pieni. Merimies Johansson oli mm. rakentamassa taloa. Talon väkeen kuului Stina-tytär, joka päivittäin kantoi tarvittavaa provianttia rakennusmiehille. Johansson ja Stina rakastuivat, mutta saarelaisilla oli omat tapansa ja heidän tapansa mukaan sulhasmiehen piti asua kolme vuotta saarella. Johansson jäi saarelle ja rakennustöiden loputtua hän alkoi rakentaa pienoismallia entisestä aluksesta. Malli oli

Koiviston kirkon votiivilaiva 1763, oli alunperin sijoitettuna samana vuonna valmistuneeseen Koiviston puukirkkoon. Nykyään se on Haminan seurakunnan Johanneksen kirkon kuorissa.

suuritoinen. Kun hän sai laivan valmiiksi, oli kolme vuotta kulunut. Johansson sai Stinansa. Tästä liitosta alkanut suku on hävinnyt Jurmosta, mutta Johanssonin rakentama votiivilaiva riippuu edelleen paikoillaan Jurmon kirkossa.

Kirkkolaivaperinne pitäisi saada elpymään. Joitakin merkkejä on olemassa. Joissakin kirkoissa entisöinnin yhteydessä on otettu esiin myös unohdettu, rikkinäinen kirkkolaiva. Se on entisöity ja on päässyt entiselle kunnia-paikalleen, Kuten aikaisemmin mainitsin, uusiakin kirkkolaivoja on rakennettu. Esimerkiksi Turun tuomiokirkko sai uuden kirkkolaivan 1968. Se on tarkka pienoismalli parkkilaiva "Turusta". "Turku" oli valaanpyyntialuksena 1800-luvun puolivälissä Alaskassa. Pienoismallin lahjoitti Turun Laivapäällikköyhdistys viettäessään satavuotisjuhlaansa. Suomen

suuri kirkkolaiva on koululaiva "Suomen Joutsenen" pienoismalli. Se sijoitettiin Upinniemen varuskuntakirkkoon 1974. Molemmat edellä mainitut kirkkolaivat ovat Åke Sandwallin rakentamia.

Kirkkojen välittämästä sanomasta ovat esimerkkeinä Kustavin idyllisessä kirkossa kolme laivaa: "Concordia", "Religio" ja "Constantina". Nimet merkitsevät yksimielisyyttä, uskontoa ja lujuttua, jotka ovat merenkulkijan parhaita hyveitä. Nämä kolme laivaa purjehtivat rinnakkain kohti alttaria.

Aune Pönni

Koiviston kirjastost

Tällä palstalla on tarkoitus esitellä Koivistosta ja koivistolaisuudesta kertovia kirjoja ja julkaisuja.

Kirjastot ovat kulttuurin aarreaittoja ja koivistolaiset ovat ansiokkaasti tallettaneet historiaansa kansien väliin. Tarkoituksena on kertoa uusista, julkaistuista kirjoista, mutta mikään ei estä tuomasta esiin vanhempiakin kirja-aarteita, jos niitä vielä on saatavilla. Ajatuksena on, että myös Koiviston Seuran nettisivuilla voitaisiin ylläpitää saatavilla olevien kirjojen esittelyjä, ja ainakin jollain tasolla ylläpitää julkaistujen kirjojen luetteloa.

Kyläkirjoissa, joista tässä esitellään kaksi, tuodaan kootusti esiin yhden alueen historiallisia, kulttuurihistoriallisia ja maantieteellisiä asioita. Niissä alue on yhdistävänä ja asiat pyritään rajaamaan tiettyyn aikajakssoon. Koiviston eri kylistä kertovissa kirjoissa raja kulkee pääsääntöisesti sotavuosisissa. Sodalta edeltävältä ajalta kerrotaan alueen tapahtumista, sodan jälkeiseltä ajalta enemmänkin alueen ihmisten kohtaloista.

Kyläkirjat ovat tärkeitä arkitietoja. Ne kokoavat kylissä asuneiden kokemuksista ja välittävät niitä jälkipolville. Kyläkuvaukset ovat mielenkiintoista luettavaa myöskin yleishistoriasta kiinnostuneille. Kyläkirjoja voi olla yhtä monta kuin on ollut kyliäkin ja kirjoista muodostuva kokonaisuus välittää yksityiskohtaisesti laajemman kuvan alueiden samankaltaisuuksista ja erityispiirteistä.

Piisaarelaiset Koivistolta

Toimitus: Unto Erlamo
Julkaistu keväällä 2006
Kirjatilaukset:
Unto Erlamo p. 050-4678 195
unto.erlamo@kolumbus.fi

Tuorein kirjauutuus on Unto Erlamon toimittama Piisaarelaisten kyläkirja. Piisaarella oli neljä kylää, Soukansaari, Kiurlahti, Keskisaari ja Alvatti. Piisaarelaiset -kirja esit-

telee näistä Keskisaaren ja Alvatint. Elämäntavan kuvaus on nyt kootuna yksiin kansiin. Kirja on laaja ja perusteellisesti koottu teos alueen historiasta. Kirjan runsaaseen kuvitukseen on tallennettu tärkeää aikalaismateriaalia.

"Usein kiinnostus esivanhempiemme elämää kohtaan herää vasta sitten, kun he ovat jo pois keskuudestamme ja on myöhäistä tavoittaa niitä tietoja, jotka kiinnostavat jälkipolvia. Tämä on tullut koettua liiankin monta kertaa. Olen huomannut, että vieläkin on paljon asioita, joita haluaisin kysyä omilta vanhemmiltani, mutta se on valitettavan myöhäistä. Uskon, että näin on käynyt monen muunkin kohdalla. Kun ihminen on nuori, niin sukuasiat eivät kiinnosta

viellä niin paljon, että ne tulisivat taltioitua tavalla tai toisella, mutta kun saavutaan keski-ikä, alkaa kiinnostus juuriaan kohtaan herätä ja silloin yleensä aloitetaan tietojen keruu ja sukututkimus omasta suvusta. Olen kuitenkin tyytyväinen siihen aktiivisuuteen, joka on ollut näiden kylien asukkailla, että olemme voineet tallentaa näinkin paljon sitä vanhaa tietoa, joka esitellään valokuvien kera tässä teoksessa".

Sinisen Salmen Rannalla - Koiviston Penttilän kyläkirja

Toimituskunta:
Leena Kaukiainen, Alli Katriina Mälyniemi, Eero Mäkeläinen, Risto Mäkeläinen.
Julkaistu kesällä 2005
Kirjatilaukset:
Eero Mäkeläinen,
p. 040 056 3538

Penttilän kyläkirjaan on koottu monipuolinen ku-

vaus Koiviston Penttilän kylästä, kylän elämänmenosta ja – tavoista, sen asukkaista ja yleisistä olosuhteista ennen suurta muutosta, talvi- ja jatkosotaa. Tuo pieni, alle kahden sadan hengen, kiinteä kyläyhteisö oli 1930-luvun loppuun asti ollut vuosisatoja samojen sukujen asuttama.

Kirjassa on kuvattu Penttilän kylän talot ja asukkaat vuodelta 1939. Siinä kerrotaan rannikkotaloudesta 1920- ja 1930-luvuilla. Elämän arkea ja juhlaa esitellään eri kirjoittajien muisteluksilla. Sotavuosisista, evakkomatkoista ja uusista asuinsijoista on pyritty kertomaan historiallisella tarkkuudella. Kirjaan on myös koottu Penttiläläisten nykykuulumisista, kotiseutumatkoi- ja kylän nykytilasta.

"Vaikka emme asu Penttilässä, sinisen salmen rannalla, voi sydämessämme aina säilyä paikka nimeltä Penttilä".

Kirjotuksi ja kuulumissii

Kajuuttaillat Turussa

Turun ja ympäristöläisten toiminta jatkuu kajuuttailtojen osalta perinteisesti joka kuukauden kolmantena tiistaina pidettävällä tilaisuudella. teemana on ollut joko muun naapuripitäjäseuran esittely, kesän matkat ym. Nyt otettiin uudeksi aiheeksi muotiin tulleet "kyläesittelyt".

Huhtikuun kajuuttaillalla oli esittelyvuorossa Koiviston pitäjän pinta-alaltaan suurin kylä Humaljoki. Hyvin pärjännyt kylä ja sen ihmeellisyyksiä esitteli innostuneena Humaljoen oma poika Unto Jack. Hän kertoi myös omakohtaisista muistikuvistaan. Lopuksi näimme vielä Humaljoen kylätoimikunnan teettämän videokasetin "Nuoruusmuistoja Humaljoelta".

Kajuutta oli täpötäynnä kuulijoita, joten syksyllä kyläesittelyitä jatketaan - ensimmäisenä vuorossa Saarenpää. Toukokuun kajuuttaillaa vietetään "äitiänpäivän" tunnelmissa - Jaalamiehet ovat luvanneet keittää kohvit.

Tulkaa kohvil ja haastellemmaa! AS

Hapanlohkon voimalla murre soljui

Labden Koivistolaiset kokoontuivat perinteisesti hapanlokkokokattiloiden ääreen.

Kolmisenkymmentä koivistolaista kokoontui äitiänpäivän aattona syömään ja maistelemaan Frimanin Leenan hapanlohkoa. Kermalla ja voilla perinne-erikoisuus maistui oudompaankin suuhun.

Samalla kokoonnuttiin kuunte-

lemaan murretarinoita, kertomaan murteeseen liittyvistä sattumista ja pohdittiin lyhyttä ja pitkää vokaalia sanojen lopuksi. Kielentutkijat sen tietävät, minkä koivistolaiset ovat tietäneet jo ennenkin. Sana voi olla pitkä tai lyhytloppuinen, tai siltä väliltä. Samaan lauseeseenkin mahtuu erilaisia pituuksia. Koiviston murre on elävää kieltä.

MATKATOIMISTOPALVELUT RYHMILLE, TILAUSAJOT
PORNAISTEN MATKAILU OY
P. 019-664 7269, 0400-184 899 07170 PORNAINEN

SÄHKÖURAKOINTI
KIIKKA & KONTTILA OY

PL 19
00581 HELSINKI

Susitie 12
00800 HELSINKI

PUH. 09-8624 2040
FAX 09-8624 2050

Suomalaista puutavaraa - tärkeintä on hyvä laatu,

HAVESA

HAMINAN VEISTOSAHA OY
HAVESA TIMBER OY

TANTTUTIE 6, 49460 HAMINA, Puh.: (05)7575 200, Fax.: (05) 7575 250
E-mail: havesa.timber@havesa.fi www.havesa.fi

Koiviston kansallispuvusta

Yhtenäinen ja oma kansallispuvu yhdistää koivistolaiset. Se on arvokas juhlapuku, jossa ilmenee esiäitien abkera ja taitava käsityöperinne.

Säilyttämällä tätä perinnettä kunnioitetaan samalla heidän työtään. Viime vuonna kansallispuvujen 120-vuotista historiaa juhlittiin maassamme monin eri tavoin, niitä esiteltiin jopa yleisurheilun MM-kisoissa.

"Syntymävuodeksi" on valittu vuosi 1885, jolloin Suomessa vieraillevalle Venäjän keisarinna Maria Feodorovalle lahjoitettiin suomalaisia käsitöitä. Ne soudettiin keisarilliselle laivalle keuruulaisella puuveneellä, soutajina eri maakuntien asuihin pukeutuneita nuoria neitoja.

Puvut oli valmistanut Suomalaisen Käsitöiden Ystävät ja mallina oli käytetty kansanomaisia juhla-asuja.

Suomalaisia kansallispuvukujia on nykyisin kymmenittäin erilaisia. Niihin liittyvästä tutkimuksesta, dokumentoinnista, koulutuksesta ja julkaisu- ja julkaisutoiminnasta vastaa pääosin Suomen kansallispuvukoneuvosto. Se ylläpitää myös virallisten kansallispuvujen luetteloa ja hyväksyy siihen paikkakuntakohtaisesti tai alueellisesti uusia tai tarkistettuja kansallispuvukujia. Karjalaisista puvuista on hyväksytty mm. Uudenkirkon, Lavansaaren, Seiskarin ja Taipalsaaren kansallispuvut.

Koiviston pukujen erilaiset mallit johtuvat siitä, että pukua ei ole tutkittu eikä hyväksytty kansallispuvukoneuvoston luetteloon. Yhtenäisiä ohjeita ei siis Koiviston puvusta ole saatavilla.

Raija Torkkeli teki lehden viime numerossa kannatettavan ehdotuksen, että Koivisto-Seura ryhtyisi toimeen jotta saataisiin puvulle Kansallispuvukoneuvoston

hyväksyntä. Osallistuessani viime syksynä Turussa "Kansallispuvu 120-vuotta"-seminaariin, kuulin, että Kuolemajärvisätiö

Kuva: Vuorelma

olisi tehnyt puvustaan tutkimuspyynnön. Nyt olisi siis otollinen aika päästä mahdollisesti samaan projektiin! Pukujen historian ja niihin käytettyjen materiaalien tutkiminen vaatii asiantuntemusta ja aikaa.

Työhön kuuluu myös puvun valmistaminen ja ohjeiden luominen. Hanke vaatii siis seuralta myös taloudellista panostusta, mutta se varmaan kannattaisi.

Onhan se myös sitä kotiseututyötä jonka avulla säilytetään tietoa jälkipolville.

Kansallispuvu on kallis ja arvokas vaate. Hinta riippuu hankintatavasta, sen voi ostaa valmiina tai teettää kansallispuvukonepelijalla. Jos valmistaa puvun itse kankaan kutomisesta lähtien, säästää hinnasta jopa puolet, mutta tekemiseen on varattava aikaa ja kärsivällisyyttä.

Koivisto-Seura edisti viime vuonna kansallispuvujen hankintaa myöntämällä avustusta puvun ostajille. Koiviston Viestissä olleen ilmoituksen johdosta rohkaistu hakemaan sitä puvun tarvikkeisiin ja esitänkin tässä samalla kiitoksen saamastani

apurahasta. Toivottavasti muutkin huomasivat tämän mahdollisuuden Valmistin Koiviston puvun tyttäreleni ostokankaista käsin ommellen Turun työväenopiston kurssilla ja työn valmistuminen kesti neljä lukuvuotta.

Suuri osa ajasta kului mallien etsimiseen ja erilaisten työväenoppimiseen. Kansallispuvukoneuvostosta sain tietooni henkilöitä, joilla oli tarvitsemani tietoa ja taitoa ja työväenopiston opettajamme oli hyvin perehtynyt kansallispuvujen ompeluun. Esiliinan malli on muuten sama kuin Raija Torkkelin puvussa. Siihen kuuluvan nyytinkipitsin nyplääjä löytyi Lappeenrannasta ja esiliinan helmaa kiertävien kolmiväristen iskuhupsujen tekotavan opin kurssilla. Vaikeinta oli paidan rekon ompelu, enkä ollut ennen edes kuullut

työn vaatimasta kirjontateknikasta; virvittäin etupistoja vetopöytämuutetulle alustalle. Välillä purkamalla ja taas ompelamalla sekini lopulta onnistui.

Puvun valmistamisen ohessa saimme kurssilla tietoa vanhojen tekstiilien ja kansallispuvujen historiasta ja käyttämisestä. Kansallispuvuun pukeutuminen vaatii oman tyyliä, puvun kanssa ei esim. käytetä muita koruja kuin mitä siihen malliin virallisesti kuuluu. Myös muiden asusteiden on oltava puvun mukaiset. Päähihne kruunaa asun. Länsi-Suomessa kansallispuvuun kuuluu usein tykkimyyssi, mutta Koiviston puvuun kuuluu naineilla naisilla huntu, kuten Raija Torkkelin kuvassa kauniisti näkyy.

Vain nuoret tytöt voivat pitää nauhaa vapaana liehuvia hiuksia somistamassa.

Meri Rokka

Onnitteluit` ja muistamissii`

Haluatko onnitella lähimmästäsi tai lapsuuden ystävääsi?

Tällä palstalla julkaisemme kuvallisia onnitteluja 10e/kuva.

Aineisto vastaanotetaan mieluiten digitaalisena, otsikolla: Koiviston viesti/onnittelut, osoitteeseen: studio@salokanneltoivonen.fi. Muussa tapauksessa disketti tai CD-levy. Valokuva osoitteeseen: Studio Salokannel Et Toivonen, Pääjanteenkatu 11, 15140 Lahti.

Muista kuvaa valitessasi:

- lähikuva on aina parempi kuin etäältä otettu
- vain tarkasta kuvasta saadaan onnistunut tulos
- jos haluat pitää ystäväsi, älä lähetä kuvaa jota ystäväsi ei lehteen haluaisi

Tekstiä voit liittää mukaan tekstiä 90 kirjaimen verran.

Kuvien lähetys omalla vastuulla. Kuvat palautetaan vain jos mukana on osoitteellinen kirjekuori postimerkkeineen.

ERKKI PIIRONEN 90 VUOTTA
15.5.2006

Perhe onnittelee

ANU-TÄDILLE

Lämpimät Onnittelut
80-vuotispäivänäsi!

T: Liisa, Raikka ja Timppa

Mainos- ja
tabloid -lehdet
painaa

**Lehtipaino
keskiuusimaa**

Riihimäki

Tääl` tapahtuu

Härkäläläisten grillinyyttärit

Putuksen pihapiirissä 10.6.2006
klo 12.00 alkaen

Pornainen/Halkia,
Huovilantie 45
ajo-ohjeita p. 040-508 8167

Tervetuloa!
Härkälän kylätoimikunta
Risto Putus

Hyvät paljasjalkaiset koivistolaiset seniorit

Kaikki te, jotka olette tunteneet Koivistolla lämpimän rantahiekan unohtumattoman kosketuksen jalkojenne alla, matkalla meren vilvoittaviin elämyksiin, kuin myös kaikki te, jotka olette ansioituineina tulleet seuran taholta noteeratiksi merkillisiksi henkilöiksi.

Tervetuloa viettämään iltaa muistelujen ja pikku purttavan parissa lauantaina 22.7.2006 klo 20.00 Hotelli-ravintola Leikariin.

- * Me paljasjalkaiset koivistolaiset olemme uudistumattomia luonnonvaroja
- * Vieläkö voimme synnyttää sinisiä ajatuksia koivistolaisuuden elinvoimaisesta jatkumisesta
- * Haluammeko, voimmeko jättää tulevien polvien rintaan sammumattoman palon kotiseutumme kunnioituksesta
- * Vai onko viisainta sammua hehkumatta kuin Puijon tulitikku

Kaikki tämä 15€. Ilmoittautumiset Paula Hoville puh. 050-384 7792 mieluiten toukokuun loppuun mennessä.

Koolle kutsuvat seniorit:
Jorma Torkkeli, Rainer Tuuli, Paula Hovi,
Aila Salo, Aarre Tölkö, Helge Teikari

Perniön ja ympäristön Koivistokerho

järjestää retken Koivistojuhille Kotkaan 23. ja 24.7.2006

Ilmoittautumiset ja majoittautumisvaraukset
Kesäkuun loppuun mennessä

Ahti Kaukiaiselle
p. 044-564 2395

Piissaarelaiset kyläkirja on ilmestynyt

Kirja kertoo Piisaaren kylistä Alvatti ja Keskisaari. Sitä myydään Koiviston Heinot sukuseuran kautta. Kirja on kovakantinen ja sisältää 522 sivua ja paljon valokuvia. Hinta 35 euroa, Heinojen sukukirjan kanssa yhteishintaan 40 e.

Tiedustelut ja tilaukset:
Unto Erlamo puh. 050-4678295
sähköposti: unto.erlamo@kolumbus.fi

Myyttävänä Kiiskilänkylä aiheisia VHS-kasetteja

Laurinpäivän nuotantveto v.1996
Evakko-matkan kokemuksia v.1939
Ko Kiiskiläiset läksiit evakkoo v.1944
Kiiskilän maisemia v.1996

Kasettien hinta 10€/kappale

Myynti ja tiedustelut Rainer Montonen
p. 019-668 811

Matka Petroskoihin 2.-6.8.2006

Koiviston Kurkien Sukuseura järjestää bussimatkan Petroskoihin. Lähtö tapahtuu 2.8. aamulla Helsingin rautatieasemalta, johon palataan 6.8. illan suussa. Päivän vietämme myös Aunuksessa. Matka sisältää kantosiipialusretken Kizin saarelle. Käymme Syvärillä, Karhumäessä, Poventsassa, Stalinin kanavalla ym. matkanvarren nähtävyyksillä. Yövyimme Aunuksessa ja Petroskoissa.

Matkan hinta majoituksineen, ruokailuineen ja retkineen maksaa 455 €/henkilö2 hh.

Kysy lisää ja ilmoittaudu:
jiivee.kurki@pp.inet.fi tai puh. 0400-601838.

Männään Härkälään 11.-13.8.2006

Lähtö Helsingistä
Yöpyminen Johanneksessa
Lauantai Pönnin rannalla ja Härkälässä.
Hinta 245 €

Härkälän kylätoimikunta

Ilmoittautumiset
Kata Aaltonen ilt. p. 09-4524 375, kata@fi.ibm.com

Turun ja ympäristöläisten Koivistolaiset

Teemme 4 päivän matkan Tarttoon, Setukaisten maalle ja Pohjois-Viroon.
Majoitus 14.-16.8. Hotelli Tartu, Tartto (keskusta) ja 16.-17.8. uusi Sakan kartano, (missä myös kylpylätoimintaa) lähellä Kohtlajärven kaupunkia.

Hinta 235€/henkilö, joka sisältää
- majoitus 2 hengen huoneissa aamiaisella
- bussikuljetukset suomalaisella turistibussilla koko matkan ajan (opastuksineen)
- laivamatkat Helsinki-Tallinna-Helsinki
- opastetut kokopäiväretket paikallisen oppaan johdolla Setukaisten maalle
- Tallinnassa jää ostosaikaa ennen laivan lähtöä
Lisämaksut:
- puolihoidoruokailu 55€/henkilö (4 aterialla)
- H1 -lisä 20€/vrk.
Tarkempi ohjelma ja matkareitti ilmoittautuessa

Sitovat ilmoittautumiset
Airi Saariselle p. 02-239 0611 tai 0400-538 443

Tervetuloa mukaan!

Karjala-myymä Karjala-tuotteiden erikoisliike
Tilaa ilmainen kuvastomme
Puh. 05-541 4650, Kauppakatu 41, Lappeenranta
www.kareliaklubi.com — kauppa@kareliaklubi.com.

KOIVISTON AUTO

HUITTINEN • JYVÄSKYLÄ • KERAVA • KUOPIO •
LAHTI • PORVOO • ROVANIEMI • VARKAUS

Metsäpietilänkatu 3, 15800 LAHTI, puhelin (03) 58 311

Hollming